

**สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา
โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**

รุ่งนิรันดร์ คัดชารัตน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยจำแนกตาม ช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เป็นเกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน 234 คน และจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 251 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 251 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าตอนปลาย และมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานในช่วง 10-20 ปี และสูงกว่า 20 ปี ตามลำดับ
2. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน และระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน
3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษาช่วงชั้นต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผลการเปรียบเทียบ ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ : สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคน และเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยเตรียมคนให้มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 23(5) การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และมีการบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกวิชา แต่ปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและสื่อต่างๆที่ไม่พึงประสงค์ได้โดยง่าย ทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงจนส่งผลต่อการเรียน กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขได้ประสานความร่วมมือกันจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน เพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือเฝ้าระวังและควบคุมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น เพื่อสนองต่อต่องานวิชาการและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นแต่เนื่องด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีหลายขั้นตอน จึงทำให้กระบวนการดำเนินงานเกิดปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข จึงเป็นหน้าที่ของกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติตามนโยบายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขต เบญจสิริ 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โรงเรียนปทุมคงคา และโรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ ถึงสภาพปัญหาในการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ตามองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพปัญหา แสวงหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 555 คนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เป็นเกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวน 234 คน และจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 251 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ ได้แก่ 1) ชาย 2) หญิง

2.1.2 ช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา ได้แก่ 1) ม.ต้น 2) ม.ปลาย

2.1.3 ประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ 1) ต่ำกว่า 10 ปี 2) 10 – 20 ปี 3) สูงกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งตามองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 ด้านๆละ 12 ข้อ รวมข้อคำถาม 60 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ แบบสอบถามได้รับตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC ทั้งฉบับระหว่าง 0.40 – 1.00 คัดเลือกข้อคำถามที่ได้ค่า $IOC \geq 0.5$ ขึ้นไป ได้จำนวน 59 ข้อ และมีข้อที่มีค่า $IOC < 0.5$ จำนวน 1 ข้อ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่ถูกต้องไปทดลองใช้ นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29-0.79 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา โดยใช้ t-test และ f-test
4. เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงานใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffé's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 251 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศมากกว่าเพศชาย เป็นครูที่ปรึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าตอนปลาย และครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ระหว่าง 10-20 ปี และประสบการณ์สูงกว่า 20 ปี ตามลำดับ
2. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก มี 4 ด้าน มี 1 ด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนสู่ปรายด้านได้ดังนี้
 - 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 9 ครูที่ปรึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนที่พักของนักเรียนในความดูแล รองลงมา ข้อ 3 โรงเรียนมีการวางแผนการปฏิบัติงานตามปฏิทินของโรงเรียน และข้อ 5 ครูที่ปรึกษามีความรู้และความเข้าใจในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 10 ข้อ และพบว่าอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 2 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 6 ครูที่ปรึกษาสามารถจัดกลุ่มนักเรียนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมตามความเป็นจริงนักเรียนและผู้ปกครองให้การยอมรับ รองลงมา ข้อ 5 ครูที่ปรึกษาทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแปลผลจากข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์และตัวชี้วัดในการจัดนักเรียนตามกลุ่มพฤติกรรม และ ข้อ 7 โรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ข้อ 8 โรงเรียนได้นำข้อมูลผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะผลการคัดกรองและการจัดกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างจริงจัง

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ รองลงมา ข้อ 8 โรงเรียนมีการติดตามผลการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อ 4 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทุกคนจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ข้อ 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 10 โรงเรียนประสานความช่วยเหลือจากชุมชนเพื่อเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ข้อ 8 ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ รองลงมาข้อ 9 ฝ่ายกิจการนักเรียนส่งรายงานข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหาให้กับกลุ่มบริหารวิชาการเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ และข้อ 11 โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลกิจกรรมเฝ้าระวังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน จัดทำสรุปและรายงานผลเสนอต่อ สพม.2

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 11 ข้อ และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 6 ครูที่ปรึกษารับทราบข้อมูลและสามารถให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่รับการส่งต่อ รองลงมา ข้อ 4 โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจเพื่อให้ผู้ปกครองยินยอมในการส่งต่อนักเรียนให้กับหน่วยงานที่

รับผิดชอบโดยตรง และข้อ 5 โรงเรียนมีหน่วยงานที่รองรับการส่งต่อนักเรียนที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับผู้ปกครอง

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าครูที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพการทำงานระหว่าง 10–20 ปี กับประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่า 20 ปีขึ้นไป มีสภาพปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพการทำงานระหว่าง 10–20 ปี มีสภาพปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่า 20 ปีขึ้นไป ส่วนครูที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพช่วงอื่นๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัลยา พรมรัตน์ (2559, บทคัดย่อ) ซึ่ง ผลวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมมีสภาพปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานหลายขั้นตอน และต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างมาก จึงทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้ง่าย โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงทำให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ มีพฤติกรรมเสี่ยงจนส่งผลกระทบต่อ การ จึงทำให้สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยจึงนำประเด็นสำคัญในรายด้านมาอภิปรายดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อทั้ง 12 ข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตธิรัักษ์ แสนสุข (2558, บทคัดย่อ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก แสดงว่าครูที่ปรึกษามีสภาพปัญหาการดำเนินการระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อาจมีสาเหตุมาจากบริบทของสถานศึกษาอยู่ในเมือง และเขตชุมชนแออัด ทำให้การลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลจริงด้วยกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัย

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัต ปลายน้ำเงิน (2559, บทคัดย่อ) ซึ่งผลวิจัยพบว่าด้านการคัดกรองนักเรียนมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะมาจากการเกณฑ์ในการคัดกรองยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ครูที่ปรึกษาเข้าใจเรื่องเกณฑ์และตัวชี้วัดในการแยก ประเภทและจัดกลุ่มนักเรียน ขาดทักษะในการคัดกรองนักเรียนเมื่อครูมีภาระด้านงานสอนและงานพิเศษ ภายในโรงเรียนจึงไม่มีเวลาคัดกรองนักเรียนอย่างละเอียด และครูที่ปรึกษาบางโรงเรียนมี 2 คนดังนั้นการให้ ความคิดเห็นจึงมีความแตกต่างกันบ้างในบางครั้งเพราะครูที่ปรึกษาอาจจะยังไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงจากตัว นักเรียนเองการกรอกข้อมูลในเครื่องมือที่ครูเตรียมให้ นั้น ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นข้อมูลจริงหรือไม่ นักเรียนอาจมีการปิดบังข้อมูลเกี่ยวกับตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้ใครรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของตน

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นฤพล กองทรัพย์ (2556, บทคัดย่อ) ซึ่งผลการวิจัย พบว่าด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา มีบริบทเป็นสถานศึกษาในเมืองใหญ่ การแข่งขันในการพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการหรือด้านอื่นๆ มีสูง มีความพร้อมในการส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนให้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆ เพื่อการแข่งขันในเวทีระดับ ต่างๆ ทั้งด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบบเครือข่ายเพื่อการสืบค้น บุคลากรที่มีคุณภาพและมุ่งมั่น ในการทำงานอีกทั้งนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่ต่างก็ทุ่มงบประมาณในการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพและความถนัด

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก จิตธิรัักษ์ แสนสุข (2558, บทคัดย่อ) ซึ่งผลวิจัยพบว่าด้านป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก แสดง ว่าสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทำเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของครูที่ปรึกษา ผู้บริหารให้ความสนใจในกระบวนการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและครูที่ปรึกษาอาจจะยังไม่ประสานงานกันเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานและการยอมรับจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครองซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆเกี่ยวข้องกับบุตรของตน

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตธิรัักษ์ แสนสุข (2558, บทคัดย่อ) ซึ่งผลวิจัยพบว่าด้านการส่งต่อนักเรียนมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก แสดงว่า โรงเรียนมีแนวทางการบริหารจัดการการส่งต่อนักเรียนที่ไม่ชัดเจน ไม่มีการวางแผนที่เป็นระบบให้เป็น

ขั้นตอนในการส่งต่อ ไม่ว่าจะการส่งต่อภายในหรือการส่งต่อภายนอก และในด้านการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนครูที่ปรึกษาอาจจะมีเวลาให้กับนักเรียนน้อยบางครั้งไม่ติดตามแก้ไขปัญหาพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดนักเรียนไม่ไว้วางใจที่จะเข้ามาปรึกษาหารือหรือไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากครูการแก้ไขพฤติกรรมจึงไม่ต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการส่งต่อนักเรียน แต่ครูที่ปรึกษาอาจจะไม่มีความเข้าใจในกระบวนการส่งต่อ นักเรียน มีข้อมูลนักเรียนที่จะส่งต่อไม่เพียงพอ จึงทำให้การดำเนินการส่งต่อเกิดปัญหาเพราะหน่วยงานที่จะรับการส่งต่อจะต้องนำข้อมูลเหล่านี้ไปพิจารณาเพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามช่วงชั้นที่รับผิดชอบเป็นครูที่ปรึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากโดยทั่วไปแล้วระดับช่วงชั้นตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-4 นั้นได้แบ่งตามอายุหรือช่วงวัยของนักเรียน ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็จะต้องมีความแตกต่างกัน สภาพปัญหาที่จะมากแตกต่างกันออกไป เพราะนักเรียนแต่ละช่วงชั้นจะมีพฤติกรรมที่ต่างกันออกไปตามช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เตือนเต็ม ลิ้มปตานนท์ (2557, บทคัดย่อ) ผลวิจัยพบว่าครูที่สอนระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ดังนั้นครูที่ปรึกษาจะต้องเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ตามช่วงวัย ต้องเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจะต้องทราบถึงสาเหตุของปัญหาแล้วก็ต้องยอมรับในความแตกต่างของบุคคลเลือกใช้เทคนิควิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงกับสาเหตุครูที่ปรึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดผลดีต่อนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้การดำเนินการต่างๆจะต้องเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหา และร่วมกันรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนร่วมกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตธีรภัย แสนสุข (2558, บทคัดย่อ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์มากจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ดีกว่า เนื่องจากมีโอกาสในการได้เรียนรู้เข้าใจทักษะในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย ซึ่งอาจจะมองเห็น

ปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ไม่ชัดเจน แต่ในบางกรณีครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ดีกว่า เนื่องมาจากช่องว่างระหว่างวัยกับนักเรียนที่ใกล้เคียงกันและทำให้เข้าใจปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้มากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำความรู้และเทคนิคใหม่มาช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทีตามยุคสมัยของนักเรียนในปัจจุบัน สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ที่ได้กำหนดนโยบายด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ แคน ศรีชนะวัฒน์ (2555, หน้า 80) พบว่า การพัฒนาทักษะ/ความรู้แก่ครูมีความสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สถานศึกษาควรมีการวางแผนในการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการต่างๆเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน พร้อมพัฒนาระบบประเมินติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานให้ชัดเจน
2. ควรนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันและพัฒนาให้ดีขึ้นภายในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาให้เกิดผลอย่างแท้จริง
3. นำเทคโนโลยีเข้าช่วยในการบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลรูปแบบอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต และสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายตามสภาพที่เป็นจริง
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานแบบบูรณาการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). *เอกสารคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ : หน่วยนิเทศศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542(ฉบับปรับปรุง), ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมพัฒนาสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : พัฒนาสุขภาพจิต.
- กัลยา พรมรัตน์. (2559). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิตธิรักษ์ แสนสุข. (2558). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มไทรรัตน์สัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- แดน ศรีชนะวัฒน์. (2555). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- เดือนเต็ม ลิมปตานนท์. (2557). *ความคิดเห็นของครูต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง วรรณสุด. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวัต ไลยน้ำเงิน. (2559). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.